

վոր մարդոց հատուկ կենդանի և շարժիչ ուժի մը կերպարանքը ստացած։ Պիտի ուզեի, որ մեր հայրենիքի վարիչները և աշխարհի բոլոր դիվանագետները տեսնեն խառն ժողովուրդին ցուցադրած այս զգացումները։ պիտի ուզեի, որ թյուրքերն իսկ հասկնային զայն, որպեսզի ըմբռնեն, թե ի՞նչ տեղ կգրավե հայրենիքը մեր կյանքին մեջ։ Մեր գոյության իմաստն է ու միակ նպատակը՝ մեր կյանքին։ Մենք չենք կըրնար ապրիլ այլևս առանց հայրենիքի։ Կը-

քաշկռտենք մեր օրերը, անոր հասնելու համար։ Թերթեր կկարդանք, դիվանագետներու գործունեության կհետևենք սրտատրոփ, մեր մեկնումի օրուան սպասելով այնպիսի։ Ու կհավատանք, որ պիտի տրվի մեզի այս անգամ մեր հայրենիքը։ Կհավատանք այլևս չթաղել մեր մարմինը օտար հողերու տակ։ Կհավատանք ապրիլ ու մեռնիլ մեր երկնքի արևին ու աստղերուն տակ։

ԼԵՎՈՆ ՉՈՐՄԻՍՅԱՆ

(«Արևմուտք» թիվ 34 1945 թ. Փարիզ)

Հ Ա Յ Ր Ե Ն Ի Ք Ի Ս

ՏՈՒՆԴԱՐՁ

Եր մոտենեմ... անա՛ դռներդ կը բացուիմ, մի՛բան դիզված կարոտ ունիմ սրտիս մեջ, Պիտ արտասուեմ ես հուզումես ցեծագին Այն վարկյանին երբ աչքես տեսնեմ քեզ։

Պիտ հեռանամ այս անժամոք ասիերեն, Մոտ է ժամը անվերադարձ մեկնումիս, Ի՛նչքան ուժեղ է պատկերդ լուսեղեն, Որ կը գերե հայրենաբաղձ իմ հոգիս։

Կը մոտենեմ... ո՛վ սիրակյան հայրենիք, իմ պապերուս և մամերուս սրբավայր, եվ կը նայիմ ես հեռուեն գեղեցիկ Հովիտներուդ և դաշտերուդ ակադան, Ուր հայ տղան և հայ աղջիկը սիրուն Անպարտելի ցեղիս նոր երգը կերգեն։

Պիտ հեռանամ այլուրի լայս ասիերեն, Զանք հույսիս միշտ պինդ բռնած ասիս մեջ եվ պիտի գամ ո՛վ հայրենիք, ծնւադէ՛ք Քու խորանիդ առջև վառել զայն, անմար Զանիդ լույսեն, և սրտիս խոր ու մթին Անկյուններն ու խորշերը հրդեհեն։

Կը մոտենեմ... անա՛ դռներդ կը բացուիմ, Բազում դիզված անմեռ կրակ սրտիս մեջ, Պիտ արտասուեմ ես հուզումես խուլաբար Այն վարկյանին երբ աչքես տեսնեմ քեզ։

ՀՈՎՍԵՓ ԹԵԿԵՐԵԱՆ

ԽԱՐԹՈՒՄ (ՍՈՒԴԱՆ)

(«Արաբ», հունվար 26 1946 թ.)

Հ Ա Յ Ր Ե Ն Ի Ք Ի Ն Ձ Ա Յ Ն Ը

Սփյուռքի հայության ականջին ոչ մեկ ձայն այնքան անուշ կհնչե, որքան մայր հայրենիքի ձայնը, որ սկսած է հնչել։ Մեր քաղցր հայրենիքը, մայր Հայաստանը, դարավոր գերութենե և ստրկութենե հետո, հաշտեցավ փշրել իր շղթաները և վերածնիլ առույգ ու կայտառ, ավելի քան երբեք։ Մեր հայրենիքը այսօր ո՛չ թշվառ է և ոչ ալ անտեր, ինչպես որ վարժված էինք երկար տարիներն ի վեր երգել։— «Մեր հայրենիք, թշվառ անտեր»։ Այո՛, էր երբեմն, բայց այսօր անցած են թշվառության և անտերության տարիները։ Այսօր վերջ գտած է թըշվառությունը՝ շնորհիվ հայ քաջակորով բազուկներու կատարած նվաճումներուն։ Այսօր անտեր չէ մեր հայրենիքը՝ շնորհիվ սովետ ժողովուրդներու եղբայրակցության և քաջամարտիկ հայ զորականներու։

Այս հայրենիքն է, որ այսօր հրավեր ուղ-

ղած է իր տարադիր զավակներուն՝ վերադառնալու իր ծոցը և լծվելու վերաշինության գործին, ինչ որ ամեն հայու սրբազան պարտականությունն է։ Հայրենասիրությունը պետք է գործնական ըլլա և կամ գործով պետք է հաստատվի, ապա թե ոչ ան կմնա զգացում և խոսք, ինչ որ ոչ մեկ օգուտ կբերե հայրենիքին։

Ուրեմն ժամանակը եկած է երգելու։—

«Իմ Հայրենիքը գիս կը կանչե,
Հեռու եմ Հայաստանեն,
Հայու որդիւյն կը վայելե՝
Հեռու մնալ Հայաստանեն»։

Ոչ, հայու որդիւյն չի վայելի Հայաստանեն հեռու մնալ և քաջքշեղ թափառական հայու անստույգ և անորոշ կյանքը։ Հայու որդիւյն կվայելի ընդունիլ հայրենիքին հը-

րավերը և վերադառնալ անոր ծոցը, իրավամբ նպաստելու համար անոր վերելքին ու վերաշինության դործին:

Հայրենիքը պետք ունի աշխատող բազմակներու Սփյուռքի հայությունն ալ ազատվելու համար միանգամ ընդմիշտ թափառական կյանքն, պետք ունի որոշ և հաստատուն կոտանի մը, հաստատելու համար իր բույնը, իր ընտանիքը: Այդ հաստատուն կոտանը միմիայն հայրենիքը կրնա ըլլալ: Ուրիշ ամեն երկրի մեջ օտար է ան, ինչ որ ալ ըլլան քաղաքական տիրող պայմանները:

Ուստի, երբ սկսին արձանագրությունները, ամեն հայ բնակչութիւն արձանագրուիլ առաջին առթիւ: Ասիկա ստիպողական բան մը չէ, ալ առիթ մըն է անոնց, որ կփափաքին հայրենիք երթալ ու հոն հաստատուիլ: Ասիկա բարոյական պարտականութիւն մըն է:

Շատեր կվախնան երթալէ, այն մտահոգությունով, որ անծանոթ են տեղիւն պայմաններուն: Ինչ որ ալ ըլլան այդ պայմանները, մեր ներկա պայմաններն լավ ըլլալու են: Այցելեցեք Անդրեանհրի գաղթականները, մտեք Սանճագ, Թիրո և ուրիշ քեմերը, և պիտի համոզվիք որ ատկե ավելի գեշ վիճակ չկրնար ըլլալ. ոչ ալ անոնցմն ավելի հին ու խարխուլ հյուրաններ կարելի է երևակայել: Հայաստանի ընծայելիք պայմանները ինչ որ ալ ըլլան, Անդրեանհրի պայմաններն շատ ավելի լավ ըլլալու են:

Ներգաղթողներուն կսպասեն հետեւյալ առավելությունները.—

1. Հայրենի հողը, ուր իրենց զավակները կրնան հաստատուիլ, առանց ուծանալու և կորսուելու վախին:

2. Բնակարան մը, որ Անդրեանհրի տունն:

րեն ավելի լավ պայմաններ պիտի ունենա և առաջն ալ բանջարանոց մը:

3. Գործ և զբաղում ըստ յուրաքանչյուրին կարողութեան և կարիքին: Անգործութեան վախ չի կա հոն: Իսկ հոս հայուն մեծագույն մտահոգությունն է այդ:

4. Ձրի ուսում ամեն հայու որդիւն. ընդունակներուն ալ բարձրագույն ուսում՝ ձրի ըլլալու պայմանով:

5. Բժշկական և առողջապահական լավագույն պայմաններ:

6. Հանգստի և վախելի դուրսություններ, որոնցմն զուրկ ենք հոս:

7. Ապահովություն՝ ծերութեան և հիվանդութեան դեմ, և այլն:

Այս բաները արդեն բավականաչափ խըթան մըն են հայրենիք երթալու Սփյուռքի հայությունը այս հիշված բաներն զուրկ է և զուրկ պիտի մնա միշտ սփյուռքի մեջ:

Շատեր ալ կառարկեն թե ներգաղթ կարելի չէ, եթե նոր հողեր չկցվին Հայաստանի, որովհետեւ ներկա Հայաստանը փոքր է և ի վիճակի չէ նոր բնակիչներ ընդունելու: Սըխալ է այս կարծիքը: Ներկա Հայաստանը կրնա իր ներկա բնակչության գեթ կրկինը ապրեցնել, չըսելու համար ավելին: Մնաց որ ներգաղթի հրավերը պատրաստող Հայաստանի վարիչները կկարծենք թե այդ առարկողներուն չափ խելք ունին: Եթե Հայաստանն ի վիճակի չըլլար նոր բնակչություն ապրեցնելու, անոնք պիտի շարտոնեին ներգաղթը:

Արդ, առանց ականջ դնելու հաճախ դիտումնաւոր զրույցներու, պատրաստվինք արձանագրուելու պաղարտուն և հանդարտ մտքով: Մինչ այդ ամեն մարդ պարտի իր գործով զբաղելու:

Հ. ՍԱՐԳԻՍՅԱՆ

(«Առաւօտ» հունվ. 25 1946 թ. Պեյրոս)

Դ Ե Պ Ի Հ Ա Յ Ր Ե Ն Ի Ք

Դո՛ւ կենսապարար մեր Հայրենիք, երբ այսօր մեզ կկանչես՝ մի՞թե կարելի է ապրել առանց քեզ, նույնիսկ մեր մեջք. երբ մեր ակնարկները կարոտակեզ քեզ էին ուղղված քառորդ դար, որ կյանք մը ըսն է: Եվ այսօր երբ մեր աչքերուն առջև սրբիւնած է քու քաջարի զավակներուդ գործերը զարդարուն, ու ջանքերը պտղաւի, որոնք մեր հոգիները հպարտութեամբ և մեր սրտերը ցնծութեամբ կլեցնեն: Մի՞թե կարելի է այլևս ուրիշ առանց քեզ: Երբեք: Մեր

միտքը՝ համակ մեր էությունը նետահար թռչունի մը նման թևը բացած վարկյան առաջ գիրկդ նետվիլ կուզես: Թող ամպերն ու խավարը մշուշով ծածկել ուզեն մէկ ճամբան, բայց երբեք քայլերնիս պիտի չհապաղին: Խավարը չի կրնար խռովել մեր հոգիները, զի քաջ գիտենք թե խավարը քեզմն հեռի, քեզմն զուրկ մնալն է ու գիշերը՝ քեզի մոռնալն է, մեր լույս հայրենիք:

Եվ այսօր, այս օտար աստղերուն ներքև տակավին պլպլացող մեր կյանքը ինչ որ